

Davetçi, 'Etten ve Kemikten Olduğunu' İtiraf Etmelidir

Nureddin Yıldız'ın Musab bin Umeyr Davetçi Okulu için yaptığı "Musab Olmak" (4.) dersidir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّم عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Âlemlerin rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.

Allah'a davetle meşgul insanın, kendisinin ve davet ettiği kimsenin unutmaması gerekir demiştik; etten ve kemikten olduğunu. Et ete, kemik kemiğe, ilik iliğe hitap eder.

Davetçi ve davet edilen, hoca ve cemaat, yazar ve okuyucu; adını ne koyarsak her iki tarafın insan zafiyetleriyle ayakta durduğunu bilmeliyiz. Davetçi-hoca-yazar, yorulur-bıkar-usanır-gıdıklanır-uyuklar. Aynı şeyler diğer taraf için de var.

Peygamberler, insan olarak insandılar. Ancak çocukluktan itibaren ezberlediğimiz, peygamberlere mahsus beş özellikten biri de fetanettir; yani akıl kıtlığı olmaması. Peygamberler hasta olurlar ama komik duruma düşmezler. Bu benzetmeyi şunun için yapıyoruz: Peygamberlerde de herkesteki sıradanlık olsa, bu sıradanlık davet ettikleri dine zarar verirdi.

Davetçi, peygamber yolunda ama fetanet özelliği olmayan kimsedir. Dolayısıyla bünyesindeki bu zafiyetleri bilerek yola çıkması lazım davetçinin. İnsanları da bunları bildirerek yola çağırarak lazım.

1991 yılında, Türkiye'ye döndüğüm zamanlarda çok ders yapıyordum. Günde on beş ders yaptığım oluyordu. Çocuğum doğmuştu, onu sallarken dahi ders yapardım. Arapça talebelerim vardı, sohbetlerim oluyordu, Kur'an kursunda ders dinliyordum... Bir grup arkadaşı, onlara Şifa-i Şerif okutmamı rica ettiler. Hemen kabul ettim ama takvime bir de baktım ki hiç vakit yok. Sabah beş buçukta dersler başlıyor, akşam dokuzaya kadar devam ediyor ve ondan sonra da Milli Gençlik Vakfı'na gidiyorum.

O arkadaşlara sadece gece 4-5 arasının boş olduğunu söyledim. Kabul ettiler. Geliyorlardı ve ancak gece hazırlamaya vakit bulduğum dersleri yapıyorduk. Emin Saraç hocam da bu derslerden haberdar olmuş. Çok sevdiğini söyleyip dua ettikten sonra ne zaman okuttuğumu sordu dersleri. Gece 4'te olduğunu söylediğimde "bırak o dersi" dedi. "Ama insanlar geliyorlar hocam?" dedim. "Geliyorlar ama" dedi, "o saat, insanların uzun süre sabredecekleri saat değildir. Senden ders okumak için meraklanıp geldiler, onlar bırakmadan sen bırak."

Hocamın yaşlılığı sebebiyle böyle söylediğini düşünüp derslere devam ettim. Hocamın bu sözünden birkaç hafta sonraydı, başta on beş kişi olan grubumuz önce yediye, sonra üçe düştü. Bir gün de kendi kendime ders yaptım. Daha da kötüsü, benimle hızlanıp o derse başlamama sebep olanlar, o dersi bırakmalarından dolayı yanıma senelerce yanaşamadılar. Dost kaybettim o yüzden. Çünkü deyim yerindeyse beni kıskırttılar, dersi bırakınca da yanıma gelmeye utandılar.

Böylece hocamın tecrübesinin ne kadar yerinde olduğunu anladım ama iş işten geçti.

Bunu şu sebepten örnek verdim: Karşımdakiler insandı. Ve hepsinin çoluk çocuğu vardı, sabahleyin de işe gidiyorlardı. Bunu dikkate almadan, heyecanla iş yaptık.

Allah'a davetçi her hâlükârda kendinin ve muhatabının insan ve insanın da zafiyetler bloku olduğunu bilmek zorundadır. Aksi takdirde davetçinin kendisinin morali kırılır.

Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, bir sahabesini Yemen'e gönderirken ona neler yapması gerektiğini öğretiyor. Kelime-i şahadet, namaz ve zekât görevlerini sayıyor.

Biliyorsunuz, zekât İslam'ın ilk döneminde Resûlullah aleyhisselamın devlet olarak topladığı bir görevdi. Müslümanlar zekâtlarını devlete veriyorlardı. Osman radiyallahu anha kadar bu böyle devam etti. Osman radiyallahu anha döneminde zenginler çoğalınca devlet de toplamada zafiyet göstermeye başladı, herkesin kendi zekâtını vermesi durumu oluştu.

Kırk koyunu olan biri, altı aydan bir gün fazla merada otlatıyorsa hayvanlarını, zekât verir. Altı aydan daha fazla ahırda besliyorsa zekâtı yok hayvanların. Çünkü ahırda beslemek büyük külfet ve zekâtı gerektirmiyor. Ama meradaysalar bedava beslediğin için zekât alınıyor. Sahiplerin iki üç tane damızlık koçu da olur, bütün sürüyü onlarla ayakta tutarlar. Bir zekât memuru, sürüden herhangi bir hayvanı alabileceği için, isterse o damızlıkları da alabilir. Ama adamcağızdan yirmi tane koyun alsan, o damızlık koçu alman kadar ağırına gitmez.

Efendimiz aleyhisselam buyuruyor ki sahabesine: Aman, adamların gözü kalacak mallarını almayın zekât olarak.

Çünkü sen memur olarak cılız bir kuzuyu da alsan, zekât yerine gelmiş oluyor. Ama damızlık bir hayvanı alırsan adamın gözü kalacak verdiği zekâta. Karşındaki insan o hayvanları senelerdir besliyor ve bir ruh vermiş onlara, onlarla yatıp kalkıyor.

Buradan davetçiye ne ders çıkarıyoruz? **Davetçi her ne anlatacak-yapacaksa, insanları can damarından vuracak işlerden uzak durmalı. Davetçi hassastır ve insan olduğunu unutmaz.** Muhatablarının esnediğini görünce sözü bırakmayı bilmelidir davetçi. Çok sevdiğimiz bir insanı dinlerken aşkla not alsak bile 55. dakika oldu mu kalemi koyacak yer ararız. Klima dahi insanları daha rahat uyutan bir şeydir, uyuma modu var.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Ebu Katade radiyallahu anhten rivayet edilen sahih hadis-i şerifinde, uzun süre okumak isterken arkada bir çocuğun ağlamasını duyunca annesi o çocuğu merak eder diye kısa kesip namazı bitirdiği buyruluyor. Toplantı mı ders mi slayt gösterisi mi... Hayır. Mihrabında, yanı başındaki Cebrail'le beraber namaz kıldırıyor Resûlullah aleyhisselam.

Yüz bayan seni dinliyor, çocuk ağlamaları adeta deprem yerini andırıyor. Bağırınlar, sus işareti yapılanlar... Ön tarafta, yani bana yakın yerde koşturan çocuklardan biri düşer ve ağlamaya başlar. Benim başıma gelmiştir, o anda o çocuğun annesinin ne hissettiğini ama kalkıp yerinden gelemediğini hesaba katmak zorundayız. "Ben ayet ve hadis anlatıyorum, sözümü bölemem" diyemeyiz, namaz bıraktı Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem.

Eğer insanların bu özel hâllerini bir davetçi anlayamıyorsa kimse anlayamaz. Çünkü davetçi, dertten anlayan insan demektir. Anında taktik geliştirebilmelidir davetçi. Zira Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem namazında bile taktik geliştiriyordu.

Davetle meşgul insanların sorunu bu bakımdan şudur: O dosyasını hazırlamıştır, açar önüne ve kaç sayfaysa konuşacağı şey o mutlaka bitecektir. Bu davetçi değil. Bu bir spikerdir. Davetçi, kürsüye oturur

ve bakar ki kitle pek de bir saat dinleyecek bir kitle değil. Hazırlıksız zaten konuşma yapmayan davetçi, konuşmasını otuz dakikayla sınırlamayı bilecek böyle bir ortamda. Zaten üç saatlik bir süreye esneme kapasitesi olan bir konuşmayı bir saatle sınırlayabildiği gibi yarım saate de indirebilir.

Bir ağabeyiniz olarak söylüyorum, riya ve ucub için değil: Derslerimi görüyorsunuz, nota uzun uzun bakma ihtiyacı hissetmem. Ama her dersimi mutlaka notla yaparım. Bu pazar günü yaptığım derste yedi hadis-i şerif okudum, hangi hadisi kaçınıcı dakikada okuyacağım yazılıydı notumda. Ama bakıyorum ki konu ağır geldi ve insanlar saçlarını düzeltmeye başladılar, burada risk belirdi demektir, çarpıcılıklarına göre dizdiğim hadislerden yedi numara en çarpıcısıdır, hemen onu öne alırım böyle bir durumda. Çünkü benim gayem -deyim yerindeyse- bombayı en son patlatıp zihinleri yenilemekti. Ben o hadise gelinceye kadar zihin filan kalmayacağını görürsem insanlarda, o hadisi öne almam lazım. Nihayetinde reklam için çıkmadım oraya. Bir mesaj vermek istiyorum.

Bir insan, yüz-yüz elli konuşma yaptıktan sonra dinleyicinin nasıl baktığını anlayabilir. Uyuklarken bile dinleyebilir insan. Kestirir gibi görünür adam ama imanıyla ilgili bir şey geçince konuşmada titrer ve kendine gelir. Çok dikkatli bakan kimse de görmeyebilir. Bunu anlamak tecrübeyle oluşabilir. İyi bir davetçi, kitlesinden yansıyanı görebilir.

Bu minvalde temel bazı prensipler zikredebiliriz. Evvela etten ve kemikten oluşumuzu itiraf etmeliyiz.

“Biz dava adamıyız, uyku muyku haram bize!” demek yok. Ashab-ı kiramdan daha büyük değiliz, onlar uyumuşlardı. Üstelik uyumayacağını söyleyene Efendimiz, “benden değilsin” buyurdu. Peygamber’inden daha mücahit olmaz bir insan. İnsan olmanın yer yer tebessümü, piknik yapmayı, yüzmeyi, ormanda koşmayı gerektirdiğini bilmemiz lazım.

Şunu unutmamamız gerekiyor ki sözünü ettiğimiz etten kemikten olma durumunu becerip şeffaflaştırmalıyız. Yani ben bir davetçi olarak insanların karşısına sanki Mehdi’nin işi varmış da gelememiş, onun yerine Allah beni göndermiş gibi çıkmamalıyım. Kimse bunu direkt böyle söylemez ama ‘güya tevazu’ hâlleriyle gösterir böylesini. Mesela gözlerin sürekli kapanır gibi olacaksa derste, o gece hiç uyuyamadığını ve eğer gözlerin kapanırsa haklarını helal etmelerini rica edebilirsin insanlardan. Hiçbir sakıncası olmaz. Tıpkı eğer onlar uyursa uykusuzluklarının farkında olduğunu söyleyebileceğin gibi.

İnsanlar bilmeli ki o gün senin performansın düşük. Aksi takdirde düşük performansla anlattığın şeyler davana yansır. Basit bir örnek verelim: Ben ağabeyiniz olarak konuşma yapmak üzere geldim. Ebu Bekir radiyallahu anhin İslam’daki yerini anlatacağım. Bir gün sonra da geldim, Sultan Fatih’in İslam’daki yerini anlatacağım.

Ebu Bekir ve Sultan Fatih. İki de İslam’ın adamı. Biri sahabi, diğeri de cennetle müjdelenmiş bir ordunun komutanı. Ama biri ümmetin bir numarası, diğerininki numarası var mı onu da bilmiyoruz; kardeş katili olarak üzerinde şüpheler dolaşabiliyor. Birini Arap-Türk-Kürt-Çerkez... bütün Müslümanlar önder biliyor, öbürünü genel olarak sadece Türkler tanıyor. Varsayım olarak Sultan Fatih rahmetullahi aleyhe bir puan verelim, Ebu Bekir radiyallahu anha da verelim; Ebu Bekir’e 99 dediysek Sultan Fatih’e 98 diyemeyiz herhâlde. Aynı listeye koymak mümkün değil zaten.

Allah katında Ebu Bekir’in ne durumda olduğu belli, Fatih’in ise belli değil. Bu yüzden değerlendirme de zor. Ama sözgelimi, Ebu Bekir’le Ebu Musa el-Eşarî arasında bir değerlendirme mümkün. Çünkü ilk yüz, yaklaşık olarak belli.

İslam'a ait bu iki insanı, diyelim ki işi vaktinden çok olan kimseler diye anlatacağım. Aksilik ki o gün de dişim ağrıyor, zor konuşuyorum. İnsanlar bildikleri bir şeyi benden bir daha dinleyecek olsalar zaten dinlemezler, çeker giderler. Ama bir kitle ilk defa benden dinleyecek Ebu Bekir radiyallahu anh şuurunu. Benim o diş ağrım, Ebu Bekir radiyallahu anhın o insanların zihnine gidişini etkilediği için, yüz üzerinden kırk beş puan vermişler Ebu Bekir'e. "İyi adammış..." gibi.

Fatih'i anlatacağım gün ise dişim ağrımadı diyelim. Bir anlattım ki, gençler beni Ulubatlı sanıp peşimden gelecekler nerdeyse.

Ne yaptı bu anlatış? Sultan Fatih'e bir puan verdirdi insanların gözünde. İnsanlara anket yaptırırsak Ebu Bekir kırk puan, Fatih ise yüz puan çıkacaktı gözlerinde. Realite böyle mi peki? Değil. Altını bakıra, bakırı altına çevirmiş oldum.

Ama şeffaf olsaydım, "Arkadaşlar, ben siz Ebu Bekir radiyallahu anhı anlatmaya geldim ama bir sebepten dolayı hazırlanamadım" deseydim insanlar, "zaten hoca hazırlanamamıştı" diyeceklerdi. Çünkü zaten demo örneğini de göremedik hocanın.

Burada bir parantez açalım: Bu itirafı tevazu kalıplı yapmak da bana göre riya'dır ve caiz değildir. Mesela kendimden, ağabeyiniz olarak, örnek vereyim. Rabbimin lütfuyla en ağır hadis konularını çalışarak anlatabilir durumdayım. Hadis mevzularını ciddi okumuşluğum var hocalarımdan ve icazetlerim de var. Ama bir fıkıh konusu ve ben de fıkıh mezunu olduğum hâlde miras ilmiyle ilgili, bilgisayar desteği olmadan konuşamıyorum. Çünkü devreye rakamsal şeyler girdiğinde anlayışım zayıflıyor.

Şimdi ben çıkıp feraiz (miras) konusunu anlatacağım zaman, dinleyecek başka kimseleri yoksa beni dinlemeleri gerektiğini ve kendimi bu konuda ehil görmediğimi, söylersem bunda samimiyimdir ve vebal almak istemem. Ama hadis konusunda bunu yaparsam bu riya'ya girer. Evet, hadiste 'süper âlim' değilim –âlim değilim zaten. Ama her hâlükârda, zayıftır-mevzudur-münkerdir-şâzdır... terimlerinin ne demek olduğunu ve İbni Hacer'in düştüğü bir notun geldiği anlamı, İbni Mace'yle Buharî arasındaki farkı biliyorum, hamd olsun.

Buna rağmen çıkıp da hadis ilminden bir şey anlamadığımı söylersem bu sunî bir tevazu olur ve kibir çeşitlerinden biridir, örtülü kibirdir. Bilhassa tasavvuf menşeinden gelenler bunu çokça yaparlar, hocalarından böyle gördükleri için. Hâlbuki bir hakiki tasavvuf erbabının yüzünden feyiz akar. Tanıdığım onlarca şeyh efendi vardır. Öyleleri olur ki yanında soru sormaya korkarsınız. Hâlbuki o hafız değil, ben hafızım; o Arapça bilmiyor, ben biliyorum... ama onun dünyayla ilgisi yok. Hakikaten bir kudve-i hasene. Resûlullah denince gözleri bulutlanıyor.

Bu sebeple davetçi, şeffaf olacak ve şeffaflığında samimi davranacak. Seni dinleyenler şunu anlayacak: Bu adam kendine güvenerek anlatıyorsa çalışmıştır, anlamadığını söylüyorsa hakikaten anlamıyordur o dediğinden.

Bunlar hemen ortaya çıkacak, kolayca yapılabilir şeyler değildir. Allah kime lütfederse o yapabilir. Ama biz böyle istiyor olmalıyız.

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.